

Oponentský posudek bakalářské práce *Filozofická antropologie Adolfa Portmanna*

Autor práce: Lukáš Zatloukal

Oponent: Michal Hubálek

Vypracováno v Praze 5. 1. 2023

Autor předložené bakalářské práce si stanovuje jasný cíl, který uvádí už v samotné anotaci; a to konkrétně „[...] seznámit čtenáře se zásadními myšlenky [sic!], alternativním směrem Adolfa Portmann [sic!] a upozornit na mezery ve výkladu moderní biologie“. Název práce odkazující k „filosofické antropologii“ je tak poněkud matoucí, protože obsah – a samotná struktura práce – následuje výše zmíněný, daleko obecnější cíl.

Po velice krátkých sekcích představujících Portmannovu biografii, kontext jeho myšlenkového díla a jeho recepci v českém akademickém prostoru (strany 3–7/41) se práce do více než poloviny svého rozsahu věnuje Portmannově biologii (strany 10–26/41). Část věnovaná přímo filosofické antropologii má tak pouze 11 stran (strany 28–39/41). Nicméně je nepochybné, že Portmannova „antropologie“ staví na podkladech a postulátech jeho „biologie“, čehož si je autor velice dobře vědom. Autorův postup je potom rámcově pochopitelný a vstřícný čtenář na název práce zapomene.

Závažnější nedostatky práce jsou následující: autor systematicky využívá sekundární zdroje pro výklad Portmannových základních konceptů a teorií; dokonce z druhé ruky referuje i o paradigmatických empirických příkladech (např. strany 17–18). S ohledem na to, že se práce věnuje Portmannově antropologii, je zklamáním, že se autor nepokusil začlenit, anebo interpretovat Portmannův velice originální text „O fundamentální antropologii“, který vyšel česky v knize *Biologie ve službách zjevu* (knihu editoval Karel Kleisner). Tato kniha je v předložené práci využívána, ale využíván není ani jeden z jejích primárních/Portmannových textů. Autor nejednou napadá „anglosaskou tradici vědeckého poznání“, „darwinistický výklad a přístup k biologii“, „pravé vědecké poznání“ a podobně, avšak nikde se nepokouší o komplexnější rozbor toho, co tyto termíny přesně znamenají a v celé práci není jediná reference na dílo, které by do těchto škatulek mohlo zapadnout – dokonce zde zcela chybí i dílo samotného Darwina. To vytváří velice schematický až zaujatý dojem. Dále autor mnohdy přejímá ucelenou výkladovou strukturu sekundárního zdroje (např. textu „Adolf Portmann, filozof vedy o živom“ od Ivany Ryška Vajdové, namátkou strana 22), plus mnohdy text působí jako snaha rozporcovat jeden vybraný sekundární článek a vytvořit z něj co nejvíce kapitol pro předloženou bakalářskou práci (např. strany 31–32; 34–40). Z těchto důvodů je velice těžké posoudit, kde, a vůbec jestli, se autor pokusil

Portmannovy myšlenky sám za sebe nějakým způsobem interpretovat/pochopit. V neposlední řadě je potřeba také zmínit, že práce by potřebovala jazykovou korekturu.

I přes výše uvedené nedostatky se domnívám, že autor dokázal vytvořit relativně kompaktní práci, která splňuje minimální požadavky běžně kladené na bakalářské práce. Práci tak **doporučuji** k obhajobě a navrhuji hodnocení **D** až **E** v závislosti na průběhu obhajoby.

V rámci obhajoby by se autor mohl pokusit:

- a) představit základní principy fungování biologické evoluce představené Darwinem (případně jejich modifikaci a interpretaci v rámci darwinismu a neodarwinismu);
- b) vysvětlit, v jakém vztahu jsou tyto evoluční principy ke konceptům „vlastního jevu“ a/nebo „neadresného jevu“ představené Portmannem;
- c) následně dovysvětlit následující pasáž ze stran 30–31: „Volba mezi Darwinem a Portmannem není nic jiného než rozhodnutí o tom, jak má věda vypadat, což v posledku představuje vyjádření individuálního sklonu vědce. Darwin a Portmann jsou symboly odlišného chápání vědy, nelze tedy říci, že by představovali zcela neslučitelné uvažovací procesy“. Jinými slovy by autor mohl odpovědět na následující otázky;
- d) jakým způsobem by Darwin/darwinisté „odvysvětlili“ vlastní a neadresné jevy? A proč Portmann nepovažoval své teorie za naprostý odklon od Darwina/darwinismu?